

Konstytucja 3 Maja, ustawa zasadnicza z 1791 uchwalona na Sejmie Czteroletnim przez stronnictwo patriotyczne jako rezultat kompromisu ze stronnictwem królewskim, będąca wynikiem dążeń do naprawy stosunków wewnętrznych w Rzeczpospolitej po I rozbiorze, ustalająca podstawy ustroju nowożytnego w Polsce.

Twórcy Konstytucji 3 maja

- Stanisław August Poniatowski
- Ignacy Potocki
- Hugo Kollataj
- Julian Ursyn Niemcewicz
- Stanisław Staszic

Stanisław August Poniatowski

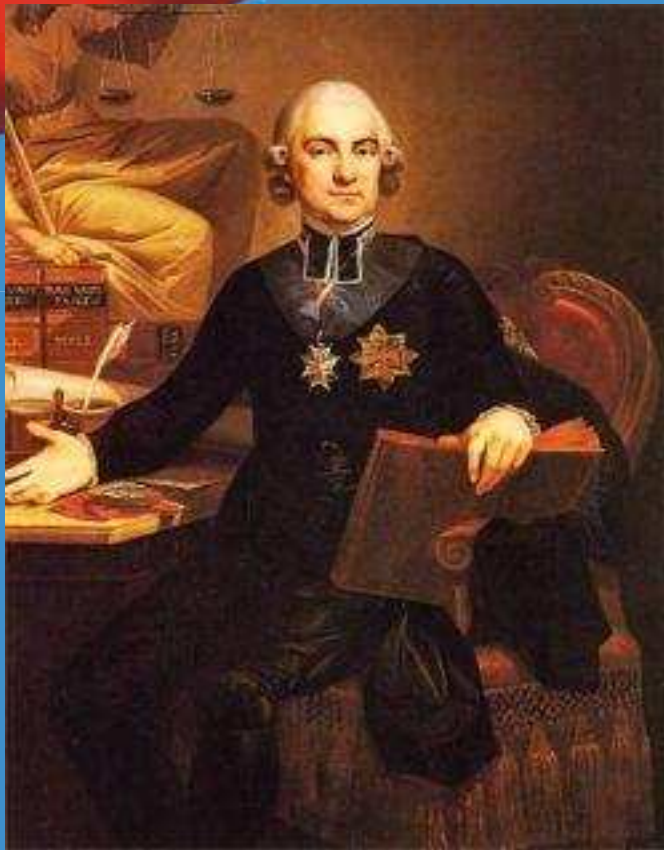
1732- 98, ostatni król Polski
1764- 95; mecenas literatury,
nauki i sztuki; obrany królem
przy poparciu Familii
i Katarzyny II, dążył do
wzmocnienia władzy
królewskiej, popierał reformy
Czartoryskich, później
stronnictwa patriotycznego na
Sejmie Czteroletnim, główny
autor Konstytucji 3 maja,
przystąpił do konfederacji
targowickiej.

Ignacy Potocki

1750- 1809 polityk,
marszałek wielki
litewski 1791- 94,
działacz Komisji
Edukacji
Narodowej, podczas
Sejmu
Czteroletniego
czołowy przywódca
obozu reform.

Hugo Kołłątaj

1750- 1812, jeden z czołowych ideologów polskiego oświecenia, działacz polityczno oświatowy, ksiądz; członek Komisji Edukacji Narodowej i Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych , reformator i rektor (1783- 86) Akademii Krokowskiej; przywódca Kuźni Kołłątajowskiej; domagał się reform społecznych i gospodarczych (wolności osobistej dla chłopów oraz dźwignięcia z upadku miast i przemysłu), współautor Konstytucji 3 maja.

Julian Ursyn Niemcewicz

1758- 1841, poeta,
dramatopisarz i działacz
polityczny; poseł na Sejm
Czteroletni, zwolennik reform;
współredaktor „Gazety
Narodowej
i Obcej”; w 1794 adiutant
Tadeusza Kościuszki;
w powstaniu 1830/31 członek
Rządu Narodowego; prezes
Towarzystwa Przyjaciół Nauk
w Warszawie; od 1833 na
emigracji w Paryżu.

Stanisław Staszic

1755- 1826, uczonec, filozof, wybitny działacz i pisarz polityczny, ksiądz; przedstawiciel obozu reform społecznych w okresie Sejmu Czteroletniego; rzecznik interesów mieszczaństwa oraz polepszenia sytuacji chłopów; po rozbiorach działacz gospodarczy (budował kopalnie) uważany za pierwszego polskiego geologa.

Postanowienia konstytucji

Jej wstępnym etapem było Prawo o sejmikach z 24 III 1791 oraz Prawo o miastach (królewskich) z 18 IV 1791r. Pozostawiała ustrój stanowy, z pewnymi drobnymi zmianami: znacznie uszczuplono wpływy magnaterii na elekcję, Senat i zarząd kraju, wykluczając z sejmików szlachtę nieposesjonatów, stanowiącą najgorliwszą klientelę magnatów. W prawie wyborczym feudalny cenzus urodzenia szlacheckiego zastąpiono burżuazyjnym cenzusem posiadania. Mieszczanom zatwierdzono prawo nabywania dóbr i uzyskiwania nobilitacji.

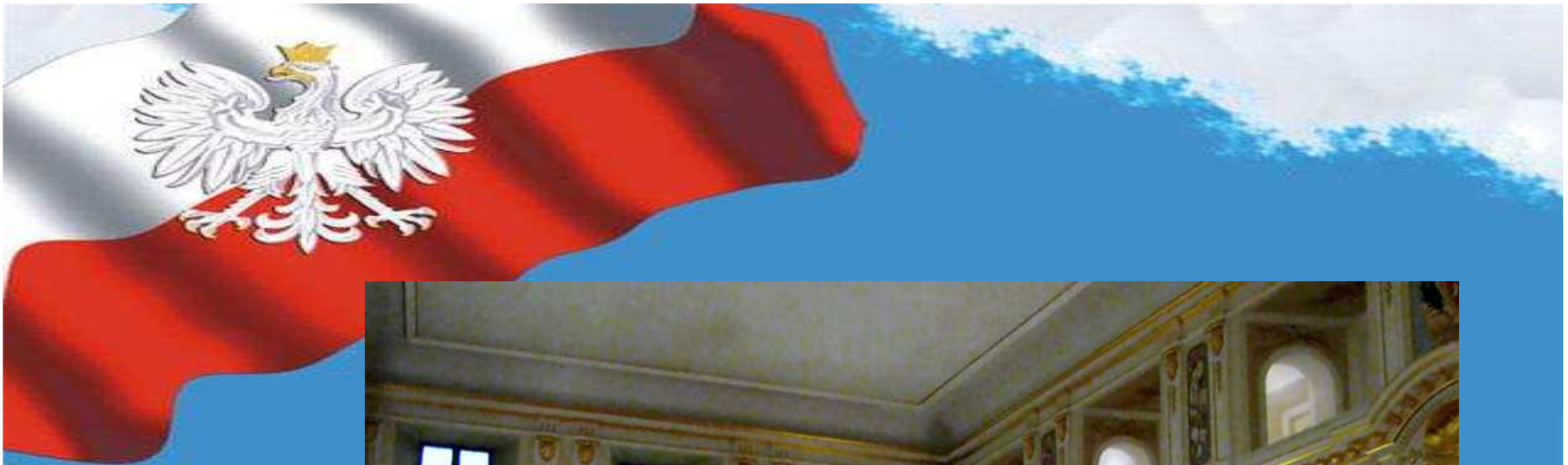

Ustawa rządowa

- Pozostawiła ustrój stanowy osłabiając pozycję magnaterii
- Naczelnym organem władzy miał być sejm
- Zmniejszyła rolę senatu
- Znosiła „liberum veto” i zakazała konfederacji
- Wzmocniła rząd i administrację
- Wzmocniła władzę wykonawczą
- Wprowadziła odpowiedzialność rządu przed sejmem
- Rozszerzyła prawa mieszczan
- Chłopom zapowiadała opiekę prawa i rządu

Medale wybite z okazji uchwalenia Konstytucji 3 maja

Sala Senatorska na Zamku Królewskim w Warszawie,
miejsce uchwalenia Konstytucji 3 maja

Pierwszą rocznicę obchodzono w całym kraju bardzo uroczyście, a w Warszawie król położył kamień węgielny pod Świątynią Opatrzności.

Upadek Konstytucji

Rok po uchwaleniu "Ustawy Rządowej" stało się to, czego obawiano się już w czasie Sejmu. W nocy z 18 na 19 maja 1792 r. wojska rosyjskie rozpoczęły działania interwencyjne. W ślad za nimi ruszyli targowiccy zdrajcy nakłaniając szlachtę do przystępowania do nowej konfederacji. Opór zbrojny w krótkiej wojnie, jaka się wywiązała między Rosją a Rzeczypospolitą nie mógł już zmienić sytuacji, skazany był z góry na przegraną. Konstytucja obowiązywała tylko przez rok, zanim została obalona przez armię rosyjską wraz z konfederacją targowicką w wyniku przegranej wojny polsko-rosyjskiej 1792r.

Rzeczpospolita w latach 1789- 1792, po zrzućeniu protektoratu rosyjskiego

"Leć Orle Biały" - Leon Szuman

*Leć orle biały nad polską ziemię,
Chroń twymi skrzydłami prastare plemię.
I ponad stare Giewontu skały
I ponad Bałtyk leć orle biały.*

*Leć orle biały nad bujne łąn,
Które uprawia nasz lud kochany.
Leć ponad Wisłę, leć ponad Wartę
Skrzydła twe białe trzymaj rozwarte.*

*Szarpały ciebie trzy orły czarne,
Chciały cię wtrącić w groby cmentarne.
Potęgi wrogów dziś się rozchwiały
Ale ty żyjesz, nasz orle biały.*

(...)

*Dzisiaj zniknęły wrogie nam trony,
Powiewa sztandar biało-czerwony.
Powiewa sztandar ten pełen chwały,
W polu czerwonym nasz orzeł biały.*

(...)